P o s u d e k d i p l o m o v é p r á c e
Pedagogická fakulta UK Praha, katedra germanistiky

Téma: Čtenářské dílny jako prostředek učení se němčině jako cizímu jazyku
Autorka: Bc. Marta Štěpánová
Studijní program: Učitelství pro střední školy, německý jazyk-český jazyk
Vedoucí práce: PhDr. Tamara Bučková, Ph.D.
Oponentka: PaedDr. Dagmar Švermová

Bc. Marta Štěpánová předkládá k obhajobě svoji diplomovou práci na téma **„Čtenářské dílny jako prostředek učení se němčině jako cizímu jazyku“** s cílem prokázat efektivitu tohoto inovativního způsobu výuky. Zároveň se autorka práce snaží zjistit, jak lze formu výuky prostřednictvím „čtenářských dílen“ metodicky využít ve vyučovací praxi. Diplomová práce zahrnuje jak oblast Didaktika nelingvistických předmětů, konkrétně oblast **Didaktika literatury**, tak v některých částech práce spadá do oblasti Lingvodidaktika. Práce se cíleně zaměřuje na zakotvení literárního textu v kurikulárních materiálech a zejména pak v pozičních dokumentech Rady Evropy (viz úrovně Společného evropského referenčního rámce pro jazyky a Dodatek z roku 2018), resp. na v těchto dokumentech deklarované kompetence, které by měly být pomocí literárních textů rozvíjeny. **Představuje literární čtení** v hodinách němčiny vyučované jako cizí jazyk na základních školách jako **součást čtenářských dílen** a ukazuje jejich didakticko-**metodický potenciál** přímo na vybraných literárních ukázkách. Na základě dotazníkového šetření se snaží zjistit, do jaké míry považují vyučující práci s literárním textem za přínosnou a jak často s literárními texty v hodinách němčiny pracují.

Teoretická část práce se zabývá spolu s definováním pojmu text rovněž i kritérii výběru literárního textu a otázkou motivace žáků (a i vyučujících) k práci s literárním textem, vztahem cílových řečových dovedností (čtení s porozuměním a dalších) ke komunikačnímu modelu. Autorka práce na základě studia odborné literatury a mezinárodních srovnávacích dokumentů (PISA) vymezuje literární a čtenářskou kompetenci, literární učení a literární čtení a pojem čtenářská gramostnost. Dále vysvětluje pojem „**čtenářská dílna**“ a představuje její možnosti realizace, jako např. projektové vyučování, výuka ve stanicích a další způsoby práce s literárním textem včetně využití mezipředmětových vztahů (tandemová výuka: němčina-český jazyk a literatura). **Specifikuje** metodiku a **organizaci** čtenářských **dílen, vychází z třífázových aktivit**, které uvádí jako: cesta do textu, bytí v textu a cesta z textu.

Z hlediska **využití** ve výukové **praxi** lze za zajímavé považovat autorkou prezentované čtyři **příklady** čtenářských **dílen**. Za tímko účelem byly vybrány tři didaktizované literární ukázky: bajka *Die beiden Frösche,* povídka *Der blaue Falke* a novely deníkového typu *Blumkas Tagebuch.* **Postupy práce** v hodině u všech literárních útvarů **jsou** zvoleny **podle jednotného schématu**, kde je využita teorie třífázových aktivit (viz výše) a prvky sebeevaluace (doporučuji za tímto účelem využít rovněž Evropského jazykového porfolia). Tuto část diplomové práce **lze doporučit k publikování** v časopise *Cizí jazyky* v rubrice „Výměna zkušeností“. Tuto subkapitolu by bylo možné doplnit o:

a) **dotazník** žákům, kteří se čtenářské dílny zúčastnili, aby zhodnotili tento inovativní způsob práce s literárním textem;

b) **anketu** směrovanou k vyučujícím, jakou efektivitu přináší čtenářská dílna a jaké výsledky žáci dosahovali;

c) **test** pro žáky, který by byl zaměřen na úroveň dosahovaných kompetencí a na rozvoj kognitivních shopností.

Autorka se ve **výzkumu** zaměřila na on-line **dotazníkové šetření** ve webové aplikaci Google, které provedla na vzorku učitelů fakultních základních škol, bývalých absolventů fakulty a studentů-diplomantů, kteří se blíže zabývají didaktikou literatury. Dotazník je v

příloze č. 16. Za účelem sběru dat autorka využila metodu „Snowballu“ („sněhová koule“ putovala od jednotlivých učitelů k dalším, a tím se úměrně rozrůstal celkový počet respondentů). Konečný počet respondentů není uveden; 32 dotazníků bylo autorkou diplomové práce **vyhodnoceno** pomocí **kvantitativní metody**, přičemž byla analýza dat podrobně popsána s využitím deskriptivní statistiky a přehledně znázorněna graficky. Diplomantka prokázala ve vyhodnocení šestnácti otevřených, polootevřených a uzavřených otázek na základě deduktivní metody rovněž **schopnost diferencovaného přístupu** k jednotlivým otázkám dotazníku a tím i výběru adekvátního způsobu jejich hodnocení. Kromě přehledného grafického znázornění lze výstižně formulované ilustrativní komentáře/ /interpretace doprovázející vyhodnocení výzkumu považovat také za pozitivní.

Závěrem: Diplomovou práci Bc. Marty Štěpánové lze **hodnotit celkově kladně**. **Způsob prezentace** práce s literárním textem pomocí čtenářských dílen **je možné považovat** za **inovativní**. Zvláště **lze** z hlediska praktického uplanění ve výuce němčiny **pozitivně hodnotit příklady práce** s uvedenými **literárními ukázkami** jako účinný model práce s literárním textem.

Práce je psána česky, obsahuje abstrakt v češtině, němčině a angličtině a závěr v češtině a německé resumé. Rozsah předložené diplomové práce je 87 stran textu, seznam použitých informačních zdrojů a 17 stran příloh (pracovní listy ke čtenářským dílnám, ukázky textů a cvičení, dotazník).

Předloženou diplomovou práci **d o p o r u č u j i** k obhajobě.

Otázky k obhajobě:

1) Popište blíže, jak jste postupovala při vytváření čtenářských dílen?
2) Podíleli se žáci na výběru literární ukázky? Byl výběr literárního textu ovlivněn pouze jazykovou úrovní dané žákovské skupiny, popř. jaké další faktory byly rozhodující při volbě daného literárního textu?

PaedDr. Dagmar Švermová

V Praze dne 26. srpna 2020